

EGYÉNI VAGY KOLLEKTÍV A KIVÁLASZTÁS?

SZABADOS ÁDÁM

Arminiánusok és kálvinisták egyaránt hiszik, hogy Isten Krisztusban választott ki bennünket magának, de nem ugyanazt értik a mondat alatt. Arminiánusok többsége szerint Isten nem egyéneket választott ki, hanem azt döntötte el, hogy aki hisz Krisztusban, az választott lesz. Azért lesz választott, mert Krisztusban hisz, és hite által kapcsolódott ahhoz a csoporthoz, melyben lévők a választottak. Kálvinisták szerint Isten egyéneket választott ki a világ teremtése előtt, végzésében Krisztussal kötve össze a sorsukat. Az arminiánus nézet szerint a kiválasztás kollektív, egy előre nem meghatározott csoport kereteiről szól, a kálvinista nézet szerint a kiválasztás egyéneket érint, akik aztán a csoportot alkotják.

A kérdés tehát így hangzik: azért tartozunk a hívők csoportjához, mert Isten kiválasztott, vagy azért vagyunk választottak, mert a hívők csoportjához tartozunk? Melyikből következik a másik? A hitből következik a kiválasztás, vagy a kiválasztásból következik a hit?

Az Újszövetség kiválasztásról szóló szakaszaiból egyértelműen az utóbbit látom kirajzolódni. Legegyszerűbb lenne az efézusi vagy a római levél egy-egy szakaszán keresztül megmutatni, hogy a kiválasztás egyénekről szól. Az efézusi levél első két fejezete nem hagy kétséget afelől, hogy üdvösségünk és hitünk oka Isten örök idők előtti választása. Isten kiválasztott bennünket (1,4-11), ennek következtében feltámasztott a lelki halálból (2,1-5), hittel ajándékozott meg (2,8-9), és mindez kegyelemből (1,6-7; 2,4-5.8), Isten örök idők előtt eldöntött kegyelmes végzése szerint történt (1,5.9). A római levélből még könnyebb lenne megmutatni, hogy Isten kiválasztása az elhívásunk oka, és nem következménye. „Akikről pedig ezt eleve elrendelte, azokat el is hívta” (8,30).

Én most mégis máshonnan szeretnék az egyéni kiválasztás mellett érvelni. Érvelhetnék a korinthusi levélből, ahol Pál szerint a választottak (1,28-29) azért vannak Krisztusban, mert választottak, nem azért választottak, mert Krisztusban vannak: „Az ő munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok” (1,30). Érvelhetnék a thesszalonikai levelezésből is, ahol Pál a thesszalonikai hívők hitét választott voltokkal magyarázza (1Thessz 1,4-5). Más szerzőkre is hivatkozhatnék. Jakab a hitet a kiválasztás következményének és nem okának tekintette (Jak 2,5), ahogy Péter is, akinél a hit a kiválasztásból következő ajándék (1Pt 1,1-2; 2Pt 1,1.10).

Még könnyebb lenne egyszerűen az ApCsel 13,48-ra utalni, mert ott Lukács minden kétséget kizáróan „kálvinista” magyarázatot ad nem zsidók megtérésére: „Ennek hallatára örvendeztek a pogányok, és magasztalták az Úr igéjét, és akik az örök életre választattak, mindnyájan hívővé lettek.” Nincs tévedés a fordításban: azok hittek, akik az örök életre választattak! Nem azért választattak az örök életre, mert hittek, hanem azért hittek, mert az örök életre választattak.

Bár ezek mind komoly – szerintem döntő – érvek lennének az egyéni kiválasztás mellett, a továbbiakban inkább az Úr Jézus szavaira szeretnék támaszkodni.

Először hadd kezdjem Máté evangélista beszámolójával. Máté szerint Jézus nagy szeretettel hívja az embereket a benne való hitre: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (11,28) A hívás mindenkinek szól. De vajon ki az, aki ténylegesen Jézushoz fog menni? A megelőző versekben olvashatjuk a választ: „Az én Atyám mindent átadott nekem, és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú, és az, akinek a Fiú akarja kijelenteni.” (11,27) Vagyis Jézus szerint az fog hittel hozzá jönni, akinek ő kijelenti magát. A sorrend egyértelmű.

János evangéliumában Jézus még világosabban fogalmaz. Több ízben elmondja, hogy az Atya adott neki embereket a világból. „Kijelentettem a te nevedet az embereknek, *akiket nekem adtál* a világból. A tieid voltak, és *nekem adtad őket*, és ők megtartották a te ígédet... Én őértük könyörgök: nem a világért könyörgök, hanem azokért, *akiket nekem adtál*, mert a tieid.” (17,6.9)

Vajon azért övéi ezek az emberek, mert hisznek benne, vagy azért hisznek benne, mert az Atyái voltak és az Atya neki adta őket? Jézus szerint az utóbbi a helyzet. „*Akit nekem ad az Atya*, az mind énhozzám jön, és aki énhozzám jön, azt én nem küldöm el; mert nem azért szálltam le a mennyből, hogy a magam akaratát tegyem, hanem hogy annak az akaratát, aki elküldött engem. Annak pedig, aki elküldött engem, az az akarata, hogy *abból, amit nekem adott*, semmit se veszítsek el, hanem feltámasszam az utolsó napon.” (6,37-39)

Értjük Jézus gondolatmenetét? Az Atya ad embereket a Fiúnak. Akit az Atya a Fiúnak ad, az hozzá is fog menni, Jézus pedig nem küldi el őket magától. A hit oka az Atyához való tartozás, nem fordítva!

Nem szerintem, hanem Jézus szerint.

Jézus még azt is félreérthetetlenül leszögezi, hogy az Atya akarata nélkül senki nem képes hozzá menni: „senki sem jöhet hozzám, ha nem adta meg ezt neki az Atya.” (6,65; vö. 6,44) Mielőtt abban keresnénk kibúvót, hogy az Atya ezt természetesen mindenkinek megadja, vegyük észre, hogy ebből Jézus szavai szerint az következne, hogy mindenki hisz is őbenne: „Akit nekem ad az Atya, az *mind énhozzám jön*” (6,37).

Lehet ennél még egyértelműbben fogalmazni? Igen, lehet, és Jézus meg is teszi: „Ekkor körülvették a zsidók, és így szóltak hozzá: 'Meddig tartasz még bizonytalanságban bennünket? Ha te vagy a Krisztus, mondd meg nekünk nyíltan!' Jézus így válaszolt nekik: 'Megmondtam nektek, de nem hisztek. Atyám nevében végzett cselekedeteim tanúskodnak mellettem, de *ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok*. Az én juhaim hallgatnak a hangomra, és én ismerem őket, ők pedig követnek engem. Én örök életet adok nekik, és nem vesznek el soha, mert senki sem ragadhatja ki őket az én kezemből. Az én Atyám, aki nekem adta őket, mindennél nagyobb, és senki sem ragadhatja ki őket az Atya kezéből.” (10,24-29)

Miért nem hisznek a Jézussal vitatkozó zsidók? Figyeljük meg az Úr szavait: „mert nem az én juhaim közül valók vagytok.” Jézus nem azt mondja, amire talán számítanánk, hogy „ti nem az én juhaim közül valók vagytok, mert nem hisztek.” Éppen fordítva: „ti nem hisztek, mert nem az én juhaim közül valók vagytok”.

Sokat nem is akarok hozzáfűzni ehhez, hiszen a versek magukért beszélnek. Pál, Lukács, Jakab, Péter és az Úr Jézus ugyanazt tanítják. Az Újszövetség egyöntetű tanítása, hogy Isten egyéneket választott az üdvösségre. Ők kiválasztásuk miatt hisznek Krisztusban, az Atya akaratából tartoznak Krisztus juhai közé.

És akkor a Róma 9-ről még nem is volt szó...